

Igual de diferent

Feliç alliberament de tres cooperants al Mali, mentre seguim amb angoixa la situació dels encara segrestats a l'Afganistan, Somàlia, Iraq, Sudan, Filipines. Cada cop que segrestren o alliberen algun cooperant sentim les mateixes opinions: això abans no passava, els conflictes ara són molts més perillosos, ja no hi ha respecte per la solidaritat...

El món sens dubte ha canviat, però això no té res de nou: el món sempre canvia. El món dels avis era molt diferent al dels pares, com ho serà el dels nostres nets. Però la crueltat de la guerra, la fam, les execucions, els refugiats, l'extorsió són el mateixos. En quasi 30 anys de feina a països en guerra he perdut molts amics en focs creuats, atemptats i assassinats a sang freda en robatoris. Conec a masses amigues violades i companys segrestats, uns amb final feliç, altres no gens.

Repassin la història contemporània hi trobaran una llista interminable de segrests d'avions, vaixells, ambaixades i tota mena de persones, de polítics a cirurgians o religiosos, a l'Àfrica, Pròxim Orient, Europa o Amèrica Llatina. Les motivacions sempre han estat les mateixes: condicions polítiques i socials, alliberament de companys empresonats, fugir d'una zona cercada i, sobre tot, un rescat econòmic. Els segrests d'abans no eren menys perillosos ni nombrosos que els d'ara.

Sí que és cert que avui, en termes absoluts, hi ha mes segrests de cooperants que abans i que són molt més publicitats. Hi ha més segrests de cooperants perquè comparat amb fa vint anys hi ha moltes més ONG i molts més humanitaris treballant a països perillosos. El món de la solidaritat fa temps que va deixar de ser un grup d'altruistes per convertir-se en una indústria en expansió, no sempre professional ni seriosa. I el món del segrest, que no tenia perquè ser diferent, també s'ha convertit en una indústria organitzada. La pregunta clau però, es: per què el segrest s'ha convertit en una indústria? Per què un grup de persones retenen durant mesos i anys a altres persones, gasten una fortuna en alimentar als ostatges, en guàrdies que fan tornos, en trasllats d'un lloc a l'altre per evitar ser descoberts, en intel·ligència, en negociadors? Només hi ha una raó per prendre's tantes molèsties: perquè segrestar persones, o vaixells, diguin el que diguin, o no diguin el que no diguin, és un bon negoci.

També ha evolucionat la nostra percepció del perill acceptable. A principis del anys 90 jo, i centenes de cooperants d'organitzacions de tot el planeta, vivíem i treballàvem en mig de la guerra de Somàlia. Cada setmana hi havia segrests d'estrangers, morts en tirotejos, i robatoris diaris a oficines i combois d'aliments, molts dels quals acabaven amb l'assassinat de cooperants o dels seus companys nacionals dels qui, per cert, ningú en parla. Hi ha molts més segrestats somalis, sudanesos o afganesos que estrangers, però és clar que aquests no ens interessen. Avui en dia, pràcticament cap cooperant ni organització s'atreveix a viure a Somàlia per considerar-ho massa perillós. Però el conflicte de Somàlia no ha canviat substancialment. Hem canviat nosaltres, ha canviat la societat. Abans de la Segona guerra mundial que un soldat morís era part del risc de la seva feina. Ara els exèrcits prenen tantes precaucions per a que el seus soldats no morin en combat que quasi no surten de las bases militars per por, aïllants completament d'una població cada cop més recelosa d'uns militars estrangers que es protegeixen més a ells mateixos que als civils als que se suposa han anat a 'salvar'.

El canvi no és necessàriament dolent i, de tota manera, és inevitable. Probablement abans érem massa inconscients. Les ONG serioses accepten i mesuren el riscos que

corren i prenen totes les mesures possibles per minimitzar-los. Però prenem les mesures que prenem aquesta feina comporta uns riscos inherents que hem d'acceptar si de debò volem ajudar a les poblacions víctimes de la guerra. Probablement ara som massa ingenus. No és pot pretendre treballar en una zona de conflicte sense fer part del conflicte. No és pot pretendre treballar en mig d'una guerra sense assumir que un dia ens poden assaltar, segrestar o matar. Al cap i a la fi és una decisió personal. Ningú ens obliga a fer el que fem.

Jordi Raich / Escriptor

Autor de: El caos sostenible (Península 2012)

Agost 2012

www.jord-raich.com